

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

Az orsz. iparművészeti muzeum igazgatója, külföldi útjáról visszatérve, a következő, lapunkhoz intézett sorokban számol be kiküldetésének eredményéről: A vallás- és közokt. m. kir. miniszter úr az idén is lehetővé tette nekem, hogy tanulmányozzam a külföld két legnevezetesebb iparművészeti központjának: Angliának és Franciaországnak haladását, főleg pedig azt, hogy az ú. n. legmodernebb művészi mozgalmak, melyek mihozzánk is eljutottak, mennyire bírnak szilárd alappal; elszígeztelt múltó divattal állunk-e szemben, avagy pedig tényleg egy a jelen korra nézve döntő fordulat küszöbéhez ért-e el a művészet? Ennek a körülménynek a kiderítése fontos volt a közelgő párisi világkiállítás szempontjából is, a mennyiben nem lehetett közömbös a saját készülődéseink irányítására, hogy mit tapasztalok. E mellett céltom volt egy olyan nagyobb szabású tárlat rendezéséhez biztosítani a kellő anyagot, mely hívatra lesz bebizonyítani, hogy a művészet korántsem fényűzés, sem nem a gazdagok kiváltsága, mert lehet a tárgy művészi és ugyanakkor jutányos is. Sikerül-e eszmémet megvalósítani oly mértékben, a mint óhajtom, azt még nem tudom. Londonban és Párisban is az a sajátságos nézet van elterjedve, hogy mi magyarok rendkívül ügyes és buzgó utánpótlók vagyunk s a minap például azt a feleletet kaptam egy kiváló cégtől: »félünk önöknek virgácsot szolgáltatni, a melylyel minket vernek meg.« Egyelőre tehát csak egy biztos s örömdetes eredménnyel akarok beszámolni, melyet Londonban elérnem sikerült. Angliában u. is évente versenyeket rendeznek valamennyi iparművészeti iskolában olyképpen, hogy az összes iskolák ugyanabban az órában, záros határidő alatt ugyanazt, a központból (Science and Art department) kapott, felada-

tokat dolgozzák ki. A benyújtott pályaműveket a helybeli bizottságok megbírálják s a javát Londonba küldik, a hol újabb megrostálás után, a legkiválóbbakat nemzeti arany-, ezüst- és bronz-érmekkel tüntetik ki s július végén nyilvánosan kiállítják. A londoni jury, a hivatalos katalógus kapcsán, a jutalmak kiosztásának indokolását is közli, a minek következtében e tárlatok minden tekintetben a lehető legérdekesebbek s tanulásosabbak azok számára, a kik az iparművészettel foglalkoznak, első sorban pedig a gyárosoknak, kik tervezőket s rajzolókat keresnek. Az idén 1,042 iskola vett részt a versenyben, s összesen 101,492 munkát küldött Londonba, a melyekből ott 6,515-öt bocsájtottak pályázatra. Ezekből 20 mű arany-, 107 ezüst-, 280 bronz-érmet, 609 pedig »könyvjutalmat« nyert. Ezenfelül a Royal College of Art rendkívüli tanulói részéről bemutatott 779 munka közül tüntettek ki 243-mat különféle jutalmakkal. Ennek a most röviden részletezett tárlatnak a legjavát engedte át a múzeumunknak az angol kormány kiállítás céljából. E kiállítás valószínűleg október hó végén nyílik meg. Megjegyzem, hogy az angol kormány csak egyszer tett ehhez hasonló szolgálatot a külföldnek, a mikor, a francia kormány kérésének engedve, évekkel ezelőtt Párisba küldötte a nemzeti verseny eredményét.

Radisics Jenő.

Miniszteri elismerés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az Orsz. Iparművészeti Múzeum igazgatójának javaslatára az 1898. évi 24179. sz. a. kelt rendeletével háromezer forintot engedélyezett oly célból, hogy ez összegben a múzeum által április és május hónapokban rendezett nemzetközi iparművészeti kiállításon, a múzeum gyűjteményei számára, iparművészeti tárgyakat vásárolhasson. Egyben elis-

merését és megelégedését fejezte ki a múzeum igazgatójának azért, hogy a külföldnek iparművészeti törekvéseit s a képzőművészettel való közössége alapján elért eredményeit a magyar közönség előtt kellő világitásba helyezte.

Előléptetés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Radisics* Jenő, az országos magyar iparművészeti múzeum igazgatóját, a jelenlegi állásban a VI. fizetési osztálynak 2. fokozatából az 1. fokozatba léptette elő.

Az iparművészeti iskolában a folyó 1898/99-ik iskolai évre összesen 130 tanuló iratkozott be, még pedig 75 rendes és 55 vendéglátogató. Ezek között van 60 diszítő-festő, 28 diszítő-szobrász, 9 kis plaszticus, 7 fametsző, 6 rézmetsző, 8 ötvös és 12 műkedvelő. Kivéven a zsúfolt diszítő-festészeti szakosztályt, a többi szakok a keresletnek megfelelően látogatottak. Ezzel a látogatottsággal azonban a helyiségek teljesen igénybevétnak, úgy, hogy több, nem a kellő kvalifikációval bíró szobrászt, különösen pedig diszítő-festőt, vissza kellett utasítani. A folyó iskolai év megnyitása alkalmára tervezett *kiállítás*, a tanulóknak két év alatt készült munkáiról, a nemzeti gyász miatt, október végére halasztatott.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Gyulai* Lászlót, az Országos m. kir. mintarajziskola tanárát, *Feichtinger* F. György és *Herpka* Károly m. kir. orsz. iparművészeti iskolai tanárokat jelenlegi állásukban a VIII. fizetési osztály 2. fokozatából ennek első fokozatába, *Schikédanz* Albert és *Doby* Jenő, *Benczur* Béla és *Loránfi* Antal m. kir. orsz. iparművészeti iskolai tanárokat pedig a jelenlegi állásukban VIII. fizetési osztály 3. fokozatából annak 2. fokozatába léptette elő.

A M. Iparművészeti Társulat választmánya 1898. július hó 2-án *Szalay* Imre másodelnök elnöklésével ülést tartott, melyen jelen volt *Beck* Dénes, *Gerlőczy* Károly, *Jakabffy* Ferenc és *Nádlér* Róbert. Jegyző: *Györgyi* Kálmán titkár.

Az ülés megnyitása után titkár jelenti,

hogy *Czigler* Győző alelnök, *Bachruch* Károly, *Czobor* Béla, *Fischer* Ignác, *Fittler* Kamill, *Forster* Gyula, *Kiss* István, *Radisics* Jenő és *Ruprich* Károly vál. tagok kimentették távolmaradásukat a mai ülésről.

Az utolsó választmányi ülés jegyzőkönyve felolvastatik s hitelesítettik.

Titkár bemutatja a kultuszminiszternek leiratát, melyben értesíti a társulatot, hogy Ő Felsége a király által a folyó évben műtárgyak vásárlására magánpénztárából legkegyelmesebben engedélyezett összegből a társulat ez idei tárlatán 3500 frt erejéig iparművészeti tárgyak lesznek vásárolhatók.

A választmány a leiratot örvendetes tudomásul veszi, úgyszintén a titkár jelentését, mely szerint a társulat fölhívására közel 200 tervrajz, vázlat s modell érkezett be, a melyeknek bírálatát az e célra egybehívott bizottság június hó 17-én ejtette meg. Ennek nyomán az elnökség mintegy 800 frtot folyósított az elfogadott tervek megvételére, s intézkedett, hogy az illető tárgyak a karácsonyi kiállításra elkészüljenek.

Titkár felolvassa az országos iparegyesület átiratát, a melyben felkéri a társulatot, hogy vállalja el az egyesületi díszermeket megokoló okleveleknek új s a mai haladottabb művészi igényeknek megfelelő tervezeteinek pályázat útján való beszerzését, s hogy a pályaművek elbírálásáról gondoskodjék.

A választmány elhatározza, hogy készséggel teljesíti a testvéregyesület megkeresését s megbízza a titkárt, hogy a pályázat idejének és a pályázat egyes föltételeinek megállapítása végett az iparegyesület igazgatóságával érintkezésbe lépjen, s hogy a pályázati fölhívást a társulat közlönyének legközelebbi számához mellékeltesse.

Titkár bemutatja a Belga-magyar fémárúgyár r. társaság és a Gladenbeck ércműöntőde r. t. ajánlatait a társulat egyes mellszobrainak olcsóbb anyagból való sokszorosítása tárgyában. A választmány hosszabb tanácskozás után elhatározza, hogy a két ajánlat közül a Gladenbeck öntődéét fogadja el, s megbízza a titkárt, hogy a benyújtott ajánlat alapján egyelőre Vörös-

marthy mellszobrából rendeljen meg öt példányt.

Titkár felolvassa a székes főváros képzőművészeti bizottságának az átiratát, melyben közli a társulattal, hogy hazai jeleseink mellszobrai jövőben nem ötletszerűen, hanem bizonyos meghatározott sorrendben kívánja készíttetni.

A választmány a székes főváros képzőművészeti bizottságának átiratát tudomásul veszi s megbizsa az elnököt, hogy megkeresést intézzen a képzőművészeti bizottsághoz oly célból, hogy a szobrocskáknak megállapítandó lajstromát a társulattal közölje, valamint azt is, hogy évenként hány ilyen szobrot kíván készíttetni. Továbbá föl fogja hívni a bizottság figyelmét arra az esetre, hogy ha a sorozatban foglalt szobrocskák közül egyik vagy másik közvetlenül volna beszerezhető, hogy akkor erre nézve a lehetőséget megadja. A szobrocskák bírálatának és megrendelésének egyszerűsítése végett a választmány azt javasolja,

hogy e teendőket egy, a székes főváros képzőművészeti bizottságának kiküldöttjeiből s társulatunk képviselőiből alakítandó

vegyes bizottság végezze. Egyben elhatározza a választmány, hogy Trefort Ágostonnak Abt Sándornál már régebben megrendelt mellszobrát, mely Szalay Imre társulati alelnök és Fadrusz János egybehangzó bírálata szerint úgy hasonlóság, mint művészeti kidolgozás tekintetében kifogástalan, továbbá Rákóczy Ferencnek mellszobrát, melyről pedig Zala György nyilatkozott kedvezően, s melyet készítője, Damkó József, megvétel végett a társulatnak beküldött, azzal a kéréssel küldi meg a székes fővárosi képzőművészeti bizottságnak, hogy azok mintáiért Abt Sándor, illetve Damkó József szobrászművészeknek 200–200 forintot engedélyezzen s hogy a kérdéses minták sokszorosításának jogát a társulatra bízzák.

Titkár fölolvassa a Gladenbeck-műértőntőde ügyvezetőjének megkeresését, melyben kéri a társulatot, hogy a király és királyné ő felségeiknek Strobl Alajos mintája nyomán készített bronzöntvényeit pártolólaj ajánlja.

A választmány csak abban az esetben hajlandó a kívánt ajánló nyilatkozatot megtenni, ha a Gladenbeck-értőntőde a kérdéses szobrokról kifogástalan ércöntvényeket mutat be, s kezességet vállal arra, hogy a forgalomba bocsátandó többi öntvények is teljesen megfelelőek lesznek.

Elnök bemutatja a Damkó József által készített újabb Kossuth-mellszobrot, melyet a társulat tulajdonában levő mellszobor helyett sokszorosításra följajánlott.

A választmány a két szoborminta összehasonlítása után elhatá-

Székely Árpád rajza.

rozza, hogy jövőben is a régibb fejmintát fogja sokszorosíttatni, s csak a ruházatra nézve tartja előnyösebbnek az új szobrot, ennél fogva a szobrász ajánlatát csak úgy fogadja el, ha a régibb szoborminta ruházatát átdolgozza, a fejet pedig változatlanul meghagyja.

Végül a titkár harminchat új rendes tagot jelentett be, mire az ülés véget ért.

A m. iparművészeti társulat karácsonyi kiállítására még egyre érkeznek a bejelentések. Az eddigiek után itélve, a kiállítás minden tekintetben felül fogja mulni az előzőket. Maga a társulat nagy áldozatokat hozott, hogy a kiállítás színvonalát emelje, a mennyiben eddig ezer forintot meghaladó összeget fordított eredeti tervrajzok és munkák beszerzésére, a melyek nyomán részben a maga költségén készített el az illető tárgyakat, részben pedig átengedte a terveket egyes iparosoknak azzal a kikötéssel, hogy a tárgyakat a kiállításra beküldik. Kíváncsú, hogy a magyar közönség is megtegye a magáét, s ne csak a budapesti műiparáru üzleteket megtöltő, külföldről importált iparművészeti tárgyakra költse a pénzét, ha ugyanazon az áron s ugyanolyan minőségben megkaphatja azt a magyar iparosoktól.

Alapítvány. *Farkas Ödön* tápió-sápi földbirtokos, száz forintnyi alapítvánnyal a M. Iparművészeti Társulat alapító tagja lett.

Új tagok. *F. évi május hó 25-dike* óta e füzet megjelenéséig a következők lettek a M. Iparművészeti Társulat rendes tagjai: *Alsófokú ipariskola* (Temesvár), *Arany- és Ezüstműves stb. Ipartestület* (Budapest), *Bauer Mihály* főgimnáziumi tanár (Vác), *Bayer Antal* gyógyszerész (Budapest), *Both Menyhért* festőművész (Budapest), *Bőhm János* főreáliskolai tanár (Budapest), *Brachfeld Sándor* cs. és kir. udv. szállító (Budapest), *Brassói kir. áll. főreáliskola*, *Csikós István* (Budapest), *Eichler Vilmos* bronzöntő (Budapest), *Endrődy Sándor* (Budapest), *Dr. Fauser Géza* gyógyszerész (Budapest), *Farkasházi Fischer Vil-*

mos (Kolozsvár), *Gaal Lajos* áldozópap (Csécse, Nógrád megye), *Miskolci Gotthilf Ferenc* gyárigazgató (Temesvár), *Gulyás Ferenc*, Budapest fő- és székváros kir. segéd-tanfelügyelője (Budapest), *özv. Haydn Gyuláné* (Budapest), *Heckl Ödön* (Budapest), *Helbing Ferenc* rajzoló (Budapest), *Hölzel Albin* akad. szobrász (Bártfa), *Hunyady László* főgimnáziumi tanár (Temesvár), *Jovánovich V. Milán* (Versec), *Kimnach László* festőművész (Budapest), *Kolozsvári Ipartestület* (Kolozsvár), *Komor Marcell* építész (Budapest), *Kozmás János* asztalos (Temesvár), *Kranzer Béla* kárpitós (Temesvár), *Kronfusz János* műépítész (Budapest), *Kúnszentmiklósi Ipartestület* (Kún-Szent-Miklós), *Lakos Lajos* cs. és kir. udv. lakatos (Budapest), *Lator Gabriella* (Budapest), *Ludwig és Szetka* (Budapest), *Markup Béla* (Budapest), *Marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara* (Maros-Vásárhely), *Marsi Ferenc* festőművész (Budapest), *Dr. Mayer Árpád* orvos (Budapest), *Menarek Bertalan* bronzműves (Miskolc), *Nagy Károly* építész (Budapest), *Nagyvárad* *ipartestület*, *ft. Nagy Károly* (Budapest), *Neuhausz Ernő* lapszerkesztő (Temesvár), *Obendorf Gusztáv* gimnáziumi tanár (Zsolna), *Petrozsényi és járási Ipartestület* (Petrozsény), *Bárány Podmaniczky Ilona* (Aszód), *Pollák Ignác* kárpitós (Budapest), *Rausch Béla* szobrász (Budapest), *Richter Emil* műkereskedő (Drezda), *Rieger Ferenc* ékszerész (Temesvár), *Rimaszombati ált. ipartestület*, *dr. Rottmann Elemér* (Budapest), *Rozdonyi Sándor* (Budapest), *Rozsnyay Kálmán* (Budapest), *Rubin A. és Fia* arany- és ezüstárúgyár (Budapest), *Sárváry János* műlakatos (Budapest), *Dr. Sóllymossy István* (Baróth), *Szeszlér Sándor* építész (Budapest), *Thomka Gyula* megyei árvaszéki elnök (Besztercebánya), *Lovag Vest Ede* kereskedelmi- és iparkamarai elnök (Temesvár), *Végh Dezső* kárpitós (Budapest), *Wassermann Mór* ékszerész (Budapest), *Weinberger Gusztáv* kereskedő (Budapest), *Wottitz Manfréd* (Budapest), *Dr. Zsiczbauer Dezső* (Budapest) és *Zwack Ákos* (Budapest). Összesen hatvannégy új tag.

A képzőművészeti aranyérem nyertesei. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a néhai Trefort Ágoston mint vallás- és közoktatásügyi miniszter által magyar művészek kitüntetésére alapított képzőművészeti nagy aranyérmet báró Mednyánszky Lászlónak adományozta. az Orsz. M. Képzőművészeti Társulat f. évi tavaszi tárlatán «Hegyi táj» címen kiállított festményeért. A külföldi művészek kitüntetésére alapított nagy aranyérmet pedig Baertsoen Albertnek adományozta «Est az Escant»-n címén ugyanott kiállított festményeért.

Képzőművészeti ösztöndíjak. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Vesztróczy Manó, Kubinyi Sándor, Tornyai János, Bálint Árpád festők – Olgyai Viktor rézmetsző, Damkó József, Führer Rikárd és Klein Jenő szobrászok részére 400–400 frt, Szegfi Erzs, Pongrácz Károly, Fábián Béla,

Emericzy Andor és Nagy Zsigmond festők részére 300–300 frt s végül Kemenczky Árpád festő részére 400 frt ösztöndíjat engedélyezett.

A műemlékek orsz. bizottságának új tagjai. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Tandor Ottó műegyetemi építész tanárt, Aigner Sándor építész, dr. Békefi Remig tud. egyetemi rk. tanárt, és dr. Gerecze Péter állami főreáliskolai tanárt a műemlékek országos bizottsága tagjaivá kinevezte.

Festészeti ösztöndíj. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter egy, magát megnevezni nem akaró, nagylelkű alapító 111.500 frtos képzőművészeti ösztöndíj alapítványának kamataiból a folyó évre Mendlik Oszkár és Mihalik Dániel festőművészeknek 2100–2100 frtnyi ösztöndíjat adományozott.

Beck Ö. Fülöp rajza.